

Moros i Cristians de Lleida

BUTLLETÍ INFORMATIU

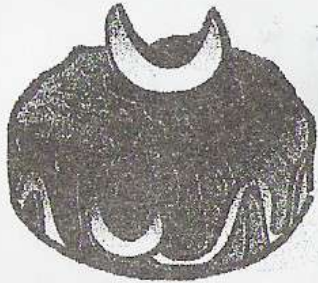
**ASSOCIACIÓ DE LA FESTA DE
MOROS I CRISTIANS DE LLEIDA**

Núm. 5

Maig 2000

Índex

- TAULA DE REDACCIÓ.
- Salutació del president de la Festa de Moros i Cristians de Lleida.
- UNA MICA DE TOT.
 - . Concert de música festera.
- INFORMACIÓ GENERAL.
- CAPITANIA MORA.
- CAPITANIA CRISTIANA.
- UNA PINZELLADA D'HISTÒRIA.
- VOSTÈ DIRÀ...
 - . L'experiència del "Passarell".
- OCI I CULTURA.
 - . Algunos apuntes sobre moriscos Musa.

Nota de Redacció:

Per col·laborar amb el Butlletí, deveu adreçar els articles a la botiga TOTEM del carrer Cavallers, 22 en un sobre tancat, indicant que és pel "Butlletí Informatiu de la Festa de Moros i Cristians".

A l'interior restarà l'article amb el vostre nom, domicili i telèfon.

L'EQUIP DE REDACCIÓ D'AQUEST BUTLLETÍ

Manuel Rodríguez Martín (Pallaresos)
Encarna Luengo i Beltran (Al.leridís)
Enrique López i Melet. (Anglesola)

Pilar Luengo i Mayor. (Al.leridís)
Natalia Fernández Bernaus (Banu-Hud)

TAULA DE REDACCIÓ

Fa uns dies, vaig fer una repassada al conjunt de butlletins que el nostre equip de redacció hem pogut editar al llarg d'aquests anys, i la veritat és que tant com a membre de l'Associació de Moros i Cristians, com del butlletí, m'hagués agradat que el nombre d'exemplars publicats hagués estat superior; ja en el número 0, es pretenia que n'hagués un cada dos mesos, i per ara no ha pogut ser. Això ens ha de fer reflexionar una mica a tots, no?

Penso que hi ha dues qüestions fonamentals que són causa del que he dit abans:

Per una banda, la col.laboració per part de les Comparses i dels propis Festers en entregar articles pel butlletí o qualsevol cosa escrita o dibuixada d'interés col.lectiu, no és, ni gens ni mica exitosa.

Per una altra banda, el fet que els actes festius es concentrin en determinades èpoques de l'any, fa que hi hagi un grapat de mesos en què l'activitat festera és nul.la, per la qual cosa, si això ho afegim a que la gent no hi participa escrivent, l'edició dels butlletins al llarg de l'any és ben pobre. Oi que no és això el que volem? Cal que les propies Comparses es comprometin a omplir el seu espai reservat al butlletí i que els Festers col.laborin. Doncs prenem nota tots (Junta, Comissions, Comparses, Festers...), i donem una mica més de VIDA a aquesta Associació de Moros i Cristians.

Si entre tots no reguem les plantes, les pobres es van pansin...

L'equip de redacció, aprofita per agrair-vos les observacions i suggeriments que ens pugueu fer (per escrit), i us desitja una MOLT BONA FESTA durant tot aquest any 2000.

Encarna Luengo
La Redacció

Jaume Aluja i Farré

President de la Festa de Moros i Cristians de Lleida

El proper 14 de maig els carrers de Lleida tornaran a omplir-se de moros i cristians. Arriba per fi el dia més esperat per tothom, en què festers, festeres i públic gaudim d'una jornada plena de sansacions, colors i música.

Aquest any coincideixen dos commemoracions força importants: la del 850 aniversari de la conquesta de Lleida per les tropes cristianes durant la tardor de 1149, i el casament del comte de Barcelona Ramon Berenguer IV i Peronella d'Aragó, l'any 1150, que es va realitzar al Palau de la Suda de Lleida. Durant els actes de les noces, es va realitzar una dansa interpretada per un grup de moros i un altre de cristians que representaven un combat. I aquesta representació és el primer antecedent de les actuals Festes de Moros i Cristians. Aquesta celebració és important perquè ens explica que l'origen d'aquesta tradició és diferent a la resta i es fonamenta en la commemoració d'un fet històric real que es realitza al palau davant de nobles i cortesans. És significatiu que hi participessin membres de totes les comunitats que convivia a la nostra ciutat en aquell moment.

La nostra filosofia és fer una festa de caire tradicional i popular, en què els dos aspectes fonamentals, l'històric i el festiu, intentin ajudar a donar a conèixer la nostra història i cultura als diferents pobles que han construït aquest país. A més, també volem reivindicar les diferents cultures que van conviure durant segles i els lligams culturals entre territoris.

Gràcies a l'esforç dels festers i festeres, al suport que hem rebut dels lleidatans i les lleidatanes i a tots els que s'apleguen a la nostra ciutat per gaudir de la festa hem pogut dur a terme aquesta activitat, que no és flor d'un dia, sinó el producte del treball de tot un any.

Durant l'entrada veureu la magnífica pompa dels capitans que han preparat la comparsa mora dels Al.leridís i la cristiana dels Pallaresos.

Al vespre, quan els últims raigs de sol ens abandonin, començarà la renovada batalla al peu de les muralles de la Seu Vella i clourem una esplèndida jornada, en què la ciutat es transforma per recordar i rememorar de forma lúdica la nostra història i les nostres tradicions.

Per acabar vull animar tothom a participar d'aquest dia i a omplir els carrers de joia i festa, i agrair la important col.laboració del pregoner d'enguany, Antonio Franco Estadella, i del creador dels parlaments, Josep Ramon Correal.

UNA MICA DE TOT.

CONCERT DE MÚSICA FESTERA

El passat dia 9 d'abril, es va celebrar el concert de música festera a càrrec de la banda "Unió Musical d'Aielo de Malferit", a l'auditori "Enric Granados" de Lleida.

Aielo de Malferit és una població que està situada a la comarca valenciana de La Vall d'Albaida.

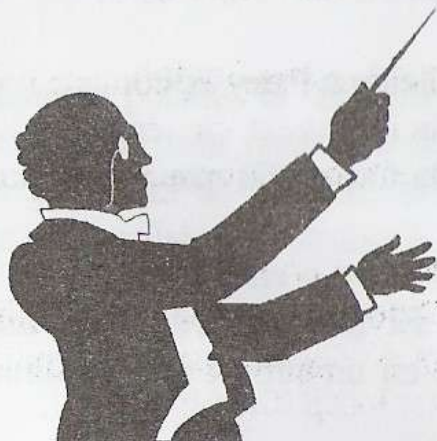
Dirigida per Òscar Vivent Vidal Belda; destacant principalment en marxes cristianes.

En total n'hi van tocar dotze, vuit de cristianes i quatre de mores, entre elles la marxa cristiana, "L'Ambaixadora Contrabandista", guanyadora del 1er premi del IX C. C. Bocairent al 1997.

Al finalitzar el concert, parlant amb la gent i veien la cara que tenien de satisfacció, vaig poder comprovar que el concert va ser tot un èxit, tot i que nosaltres estem acostumats a desfilars amb marxes més conegudes, ja que la música del concert és diferent.

Mª Pilar Luengo Mayor.

Al.leridís

INFORMACIÓ GENERAL

PROGRAMA DE LA FESTA (Diumente dia 14 de maig)

11 del matí.

Entrada infantil, inici a la cruïlla del carrer Major amb Cavallers, desfilada pel carrer Major i plaça Paeria fins a arribar a la plaça del Sant Joan.

2/4 de 12 del matí.

Presentació de les bandes de música que participen en la festa, pregó a càrrec d'Antonio Franco Estadella (Director de "El Periódico de Catalunya"). Tot seguit, concert a la plaça de Sant Joan.

5 de la tarda.

Concentració de les comparses de moros i cristians a la porta dels Lleons de la Seu Vella.

2/4 de 6 de la tarda.

Inici de l'Entrada a la porta dels Lleons de la Seu Vella, desfilada pel carrer Cavallers, Blondel fins a l'avinguda Francesc Macià.

3/4 de 9 del vespre.

A les muralles de la Plaça de la Sardana de la Seu Vella, Parlaments del capità moro i la capitana cristiana. Tot seguit incruenta batalla. El bàndol guanyador pren possessió del castell de la ciutat.

IV CONCURS DE FOTOGRAFIA

que estarà regit per les següents bases:

Tema. Festa de Moros i Cristians a Lleida a l'any 2000.

Concursants. Tots els afeccionats a la fotografia que acceptin aquestes bases.

Obres. Les fotografies podran ser en color o en blanc i negre. Cada concursant podrà presentar-ne un màxim de 3. El format serà lliure, amb un mínim de 18x24 cm. i un màxim de 30x40 cm. en un suport de cartolina negra de 40x50 cm.

Identificació. Cada fotografia portarà al dors un títol i un pseudònim. Anexe caldrà presentar un sobre tancat amb el títol de cada fotografia i pseudònim a l'exterior i les dades complertes a l'interior (nom, adreça i telèfon).

Tramesa. La data límit de rebuda d'obres serà el 15 de juny de 2000. La presentació de les obres es farà per correu, degudament protegides i lliures de despeses, o personalment a Confeccions Armengol o Confeccions Boix, ambdós al carrer Cavallers, als números 20 i 24 respectivament. 25002 Lleida.

Jurat. Estarà integrat per membres del món de l'art fotogràfic, de la cultura i per membres de l'Associació de la Festa de Moros i Cristians. El seu veredicteserà inapel.lable i es farà públic el dia de la inauguració de l'exposició.

Premis. Primer Premi: 30.000 ptes. i diploma.

Segon Premi: 15.000 ptes. i diploma.

2 Accésits de: 5.000 ptes. i diploma.

Cada concursant només podrà optar a un premi per fotografia.

Les obres premiades quedaran en propietat de l'Associació de la Festa de Moros i Cristians de Lleida, que es reserva el dret de reproduir-les. L'Associació es reserva el dret de reproduir la resta de fotografies presentades al concurs durant un any, en materil gràfic referent a l'exposició i publicacions de l'associació sempre mencionant l'autoria de les fotografies.

Exposició. Es realitzarà una exposició d'una selecció de les obres presentades, del 29 de juny al 16 de juliol al Palau de la Paeria.

Pels concursants que desitgin que sel's hi retornin les fotografies hauran, d'adjuntar un sobre segellat amb l'adreça i nom de l'autor.

Nota. L'organització posarà el màxim interès en la conservació de les fotografies, però declina tota responsabilitat pels accidents fortuits, o per les pèrdues que hi pugui haber en les trameses. L'organització es reserva el dret de resoldre els casos no previstos en aquestes bases.

CAPITANIA MORA

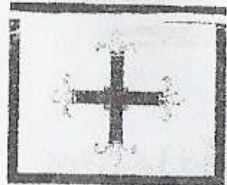
Aquesta és la cinquena edició d'una festa que un grup de gent ens vam entestar a recuperar de l'oblit. Una festa plena de llum, color i so recobrada per a la ciutat i en què l'eix vertebrador és la participació ciutadana, tant dels que hi desfitem com dels que la contemplen. Una festa oberta a tothom i que ens transporta per un dia nou segles enrere.

Diverses circumstàncies i sobretot el suport dels companys i les companyes de la meua comparsa, els Al.leridís, han fet que recaigui en mi el grandíssim privilegi i també la responsabilitat de representar per un dia el paper d'Almudèfar, capità de l'exèrcit àrab que ha governat la ciutat des del passat mes de maig, al costat de la meua favorita i amb l'ajut dels Al.leridís, els Musa i els Banu-Hud. I és que diu la història que el mes d'octubre de 1149, l'últim valí de la ciutat de Lareda, Almudèfar, paradoxalment anomenat el Victoriós, després de patir heroicament un setge que durà més de sis mesos rendeix la ciutat i les seves terres al compte cristià Ramón Berenguer IV, i acaba així amb un període de més de quatre segles de domini musulmà al districte o amal de Lareda. Els pactes de rendició de la ciutat contemplaven el respecte i la tolerància envers els musulmans que triessin quedar-s'hi a viure.

De la mateixa manera, tots els membres de la Festa, siguem moros o cristians, la preparem amb tota la il.lusió any rere any en un clima de companyonia i germanor i amb un únic objectiu: superar-nos i fer-la cada any més gran. La festa es va perdre a finals del segle XIX però li hem tret les teranyines del passat, l'hem portat al segle XX i treballem confiats que el segle XXI serà el que la consolidi perquè no es perdi mai més.

Que Alà sigui amb vosaltres i faci realitat aquest desig.

Ramón Panadés i Armengol.
Capità Moro – Al.leridís.

CAPITANIA CRISTIANA

Estimats amics festers i festeres,

En primer lloc m'agradaria dir-vos que em sento molt contenta i al mateix temps honrada d'ostentar la capitania cristiana de l'any fester 1999/2000, i creieu-me si us dic que tinc un bon grapat de raons per sentir-me així.

Primerament dir que és una gran satisfacció personal el fet de sentir-me recolzada pels meus companys i amics de la comparsa *Pallaresos* a qui, aprofitant l'avinentesa, m'agradaria donar-los les gràcies per haver-me elegit per a dur a terme aquesta meravellosa tasca.

En segon lloc manifestar la joia que em produeix el fet d'encarnar, en l'escenificació de la Festa, un personatge de força importància en la història del Pallars com fou la comtessa Òria d'Entença que fou la segona esposa d'Arnau I comte del Pallars que regentava un castell a Tremp i un altre a Mur.

Finalment dir que personalment em provoca una gran alegria el fet que la capitania cristiana d'enguany hagi recaigut sobre una dona (independentment que l'elegida hagi estat jo) per dos motius bàsics: el primer perquè com molts ja sabeu, en els inicis de la Festa, la comparsa dels Pallaresos estava íntegrament composada de dones. I el fet que la capitania d'enguany sigui femenina, representa en bona mesura un homenatge a totes aquelles dones que van contribuir en bona part, al naixement del que avui és una gran Festa, i manifestació cultural de la nostra ciutat.

El segon motiu que em provoca aquesta alegria abans esmentada, fa referència a què amb l'arribada del 2000 i el fet que ens situem en el llindar del segle XXI, quan les dones hem aconseguit, després de lluitar molt, el reconeixement d'uns drets i privilegis que ens eren merescuts, crec que és bo que un acte cultural íntimament lligat amb la societat de Lleida, com és la Festa de Moros i Cristians, reconegui aquest fet atorgant la capitania a una dona.

Per tots aquest motius i pel suport que he rebut de la gent que m'envolta, espero i desitjo fer i/o complir tots els mèrits que el meu càrrec demana i mereix per contribuir, amb l'ajuda de tots els integrants de l'Associació de Moros i Cristians de Lleida, a que la Festa continuï creixent.

Carmen Teixidó i Ortig.

Capitana Cristiana - Pallaresos.

Almudèfar

No coneixem l'acta de capitulació de la ciutat de Lleida, el 24 d'octubre de 1149, tot i que probablement existí. Del seu lliurament a l'exèrcit vencedor en sabem ben poca cosa. Hom diu que quan Avin-Ganya, el cabdill almoràvit de Saragossa, vingué l'any 1134 a socórrer Fraga, després d'haver vençut Alfons el Bataller, volgué imposar el domini a tot el Leridense i confià el govern de la ciutat a un subaltern seu, també almoràvit, de nom Al-Modàffar o Almudèfar (aquest últim és el nom amb què més es coneix). Era l'amo de Lleida en establir el setge Ramon Berenguer IV i amb ell pactà les capitulacions de rendició. Una vegada Almudèfar va lliurar la Suda als comtes vencedors, fou desterrat a un lloc de la riba del Cinca, on li va ésser atorgat un petit senyoriu vitalici, i allí va restar fins a la seva mort.

En realitat, no se'n sap res. Es tracta d'una suposició que no té cap altra base que l'existència, vora del Cinca, d'una petita localitat de nom Almudèfar. També a Lleida trobem, ja a mitjans del segle XII, el Secà d'Almudèfar, a mitja hora de distància de la ciutat i seguint el camí de Torre-serona. Potser aquest nom prové del famós règul almoràvit? Fóra possible. Però no hi ha res que s'oposi al fet que el mot Almudèfar fos un nom corrent entre els sarraïns que poblaven Lleida.

Òria d'Entença

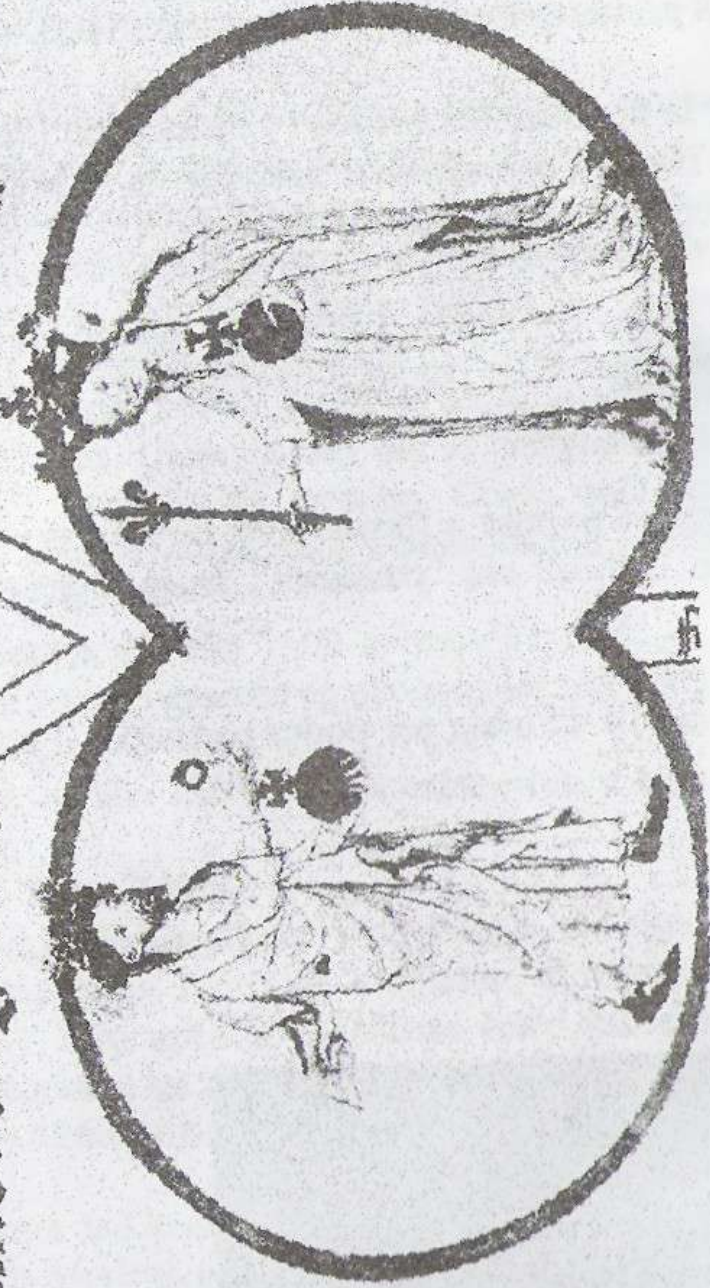
Comtessa del Pallars, casada amb Arnau Mir I, comte del Pallars i senyor de Buil i de Riela (1124-1174). Es va casar amb Arnau Mir I després que aquest repudiés la seva primera esposa, Estefania d'Urgell, filla d'Ermengol VI d'Urgell. Precisament, tant Ermengol VI com Arnau Mir I van participar amb Ramon Berenguer IV, comte de Barcelona, en la conquesta de Lleida als sarraïns el 1149. Arnau Mir I també va participar en la conquesta de Fraga.

Òria d'Entença era filla de Bernat d'Entença, senyor d'Alcolea, que tenia possessions a la Baixa Llitera i a la Ribagorça. La germana d'Òria, Josiana d'Entença, es va casar amb Bernat Guillem, fill il·legítim del senyor de Montpeller, Guillem VIII, i germanastre de Maria de Montpeller. Òria va morir sense descendència, per la qual cosa la seva germana Josiana i Bernat Guillem van heretar els títols d'Entença i d'Alcolea. També Òria i Josiana eren nebodes d'Hug V d'Empúries.

La batalla entre Almudèfar i Òria d'Entença a les portes de Lleida és una recreació festiva fruit de la imaginació, com moltes d'altres conclusions històriques de molta mida que tothom dóna per certes.

Ramón: bñg: cōtt.

Petronila:

El II de agosto de 1137, en Barbastro, Petronila, hija de Ramiro II de Aragón, a la razón de dos años, contraía esponsales de futuro con Ramón Berenguer IV, conde Barcelona. El 13 de noviembre del mismo año, por renuncia del "Monje", Berenguer obtenía el gobierno efectivo de Aragón, titulándose "príncipe y dominador" de este reino. En 1151 se efectuaba el matrimonio, del que nació un año más tarde Ramón, a quien su madre, reina propietaria de Aragón, cedió la corona en 1164. Ella murió el año 1173. Este enlace tuvo enormes consecuencias para la Historia de España.

VOSTÈ DIRÀ ...

L'EXPERIÈNCIA DEL PASSARELL

Com a "passarell" m'adreço a tots els festers i festeres de Moros i Cristians de Lleida per explicar les meves primeres impressions d'aquesta festa.

L'any passat vaig presenciar la desfilada de Moros i Cristians de Lleida, la qual cosa em va impactar d'una manera espectacular tant per la música, com pels costums. I així fou com vaig decidir a afegir-me a la festa.

Uns mesos vaig assistir al Mig Any Fester, i he de dir que de tot el que vaig presenciar destacaria els nomenaments de capitans i abanderats, i el caliu que es respirava en l'ambient.

El bon amic Josep Escartin em va animar a formar part de Moros i Cristians, i ara fa uns dies, en un acte dedicat als "passarell" maig ingressar com a component dels Banu-Hud.

Ara sols em queda esperar el dia 14 de maig per poder participar d'aquesta gran festa.

Oriol Camps
Banu-Hud.

OCI I CULTURA

ALGUNOS APUNTES ENCONTRADOS SOBRE MORISCOS MUSA

En la relación de moriscos de Lleida censados en el fogatge del año 1197 no figura ninguno de la saga Musa, aunque dicho fogatge no concuerda con la realidad ya que había moriscos que vivían en la huerta y muchos no figuran en el censo. (1)

A mediados del siglo XIII, existía en Lleida un morisco llamado Musa de Marrochs, que fue alamin de la alfama de Lleida, alcaid o juez de los musulmanes y también notario de dicha alfama. Un documento real de fecha 17-5-1263, emanado de Jaime I, nombrará Musa de Marrochs, alamin y alcaid de los sarracenos de Lleida con carácter vitalicio, actuando como juez en las causas entre moros y entre éstos y cristianos, y le autoriza para hacer y escribir los documentos públicos sarracenos, todo ello mediante la obligación de pagar al rey una pensión de cinco morabatines por tales oficios. Como alcaid era el delegado del rey en la alfama y sobre los moriscos de Lleida y su término. Como qadi tenía facultades judiciales sobre moriscos y aún sobre cristianos y como alamin desempeñaba funciones notariales. (2)

En documentos del año 1500 aparece viviendo en Fraga, entre otros, el morisco Musa Dora y ya no aparece en el censo del año 1503. (3)

En fogatge del año 1500 se citan entre otros, a Mussa Nagar, "propietari de terres a Rufeá". (4)

Los apellidos árabes no perviven después del siglo XV, ya que en las conversiones al Cristianismo los moriscos adoptaron, al menos oficialmente, un nombre propio Cristiano y otro apellido corriente entre los cristianos, perdiéndose el antiguo apellido morisco, así tenemos que en Fraga en el año 1441 del personal árabe Musa derivamos a Musot y en Fraga también el año 1503 pasamos de Musa a Mucet. (5)

- (1) Historia de Lleida y Lleida Morisca
- (2) Lleida Morisca, por Rodrigo Pita Mercé, p.p.30 a 32
- (3) Historia de Lleida, por Josep Lladonosa i Pujol, Vol. II, p.160
- (4) Lleida Morisca, por Rodrigo Pita Mercé, p.p. 60/61
- (5) Lleida Morisca, por Rodrigo Pita Mercé, p.p. 126 y 134

J.eme
Comparsa Musa.

BUTLLETÍ INFORMATIU

ASSOCIACIÓ DE LA
FESTA DE MOROS I CRISTIANS DE LLEIDA

Num.0

Octubre 98

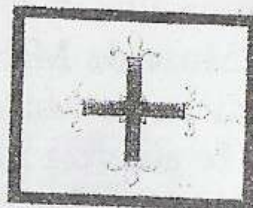

BUTLLETÍ INFORMATIU

ASSOCIACIÓ DE LA FESTA DE
MOROS I CRISTIANS DE LLEIDA

Núm. 1

Gener 1.999

BUTLLETÍ INFORMATIU

ASSOCIACIÓ DE LA FESTA DE
MOROS I CRISTIANS DE LLEIDA

Núm. 2

Març 1.999

3a.
Festa
dels...

ii NOVATOS !!

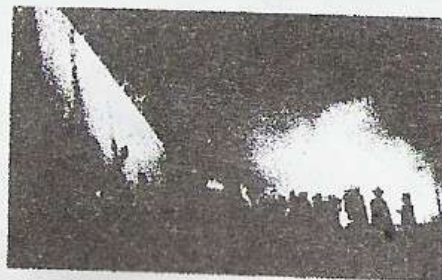
BUTLLETÍ INFORMATIU

ASSOCIACIÓ DE LA FESTA DE
MOROS I CRISTIANS DE LLEIDA

Núm. 3

Novembre 1999

ESPECIAL MIG ANY FESTER

**BUTLLETÍ
INFORMATIU**

*ASSOCIACIÓ DE LA FESTA DE
MOROS I CRISTIANS DE LLEIDA*

Núm. 4

Març 2000

**BUTLLETÍ
INFORMATIU**

*ASSOCIACIÓ DE LA FESTA DE
MOROS I CRISTIANS DE LLEIDA*

Núm. 5

Maig 2000

ATENCIÓ

Si vols algú exemplar endenarit,
POTS DEMANAR-LO A L'EQUIP DE REDACCIÓ.

FELIÇ FESTA - ANY 2000

Moros i Cristians de Lleida